

Передплатний індекс 40296

Вигідна передплата — на сайті jml.com.ua

Всеукраїнське видання
для педагогів та батьків

Видається з 1997 року

№ 12 (126) 2020

Виходить 10 разів на рік

Науково-методичний додаток
до журналу "Дошкільне виховання"
Міністерства освіти і науки України

Шеф-редакторка Юлія Журлакова
Головна редакторка Ольга Мельник
Літературна редакторка Тетяна Небесна
Коректорка Ніна Любаченко
Комп'ютерна верстка Тетяни Жур

Адреса редакції: 04053, Київ-53, а/с 36

Тел.: (044) 486-11-19, (096) 548-62-26,
(099) 376-35-36

E-mail: pp@dvsvit.com.ua

Свідчення про державну реєстрацію засобу масової
інформації: серія КВ №6921 від 31.01.2003р.

Видруковано у друкарні ТОВ "Літера-Друк", вул. Озерна, 6,
оф. 122, Київ, 04209. Свідчення ДК №3689 від 28.01.2010р.

Підписано до друку 15.12.2020. Формат 60х84 1/8. Папір
офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 3,72. Обл.-
видавн. арк. 5,5.

Розваги зі снігом

Сніг з давніх-давен був і залишається найулюб-
ленішою зимовою "іграшкою" малечі. І здається,
придумати нові снігові розваги вже неможливо.
Але не для творчих педагогів.

У цьому номері ми зібрали найрізноманітніші ма-
теріали, які забезпечать вашим вихованцям актив-
ну дослідницьку, творчу та веселу ігрову діяльність
зі снігом. Навіть якщо зима буде безсніжною.

Читайте в номері:

- ✓ Захоплива ігрова та пошуково-дослідницька ді-
яльність зі снігом.
- ✓ Опанування базових технік зображення дерев
у старшій групі.
- ✓ Рухливі ігри зі снігом для дітей дошкільних
груп.
- ✓ Цикл занять для дітей раннього віку.
- ✓ Цікаві прогулянки та інтегроване заняття
для дітей середньої й старшої груп.
- ✓ Заняття з виготовлення штучного снігу для ді-
тей старшої групи.

Щоб отримати наступні випуски ПП,
передплатіть журнал на сайті jml.com.ua

ЗМІСТ

ПРИРОДА

- 3 Ганна БЕЛЕНЬКА
**Із дарами щедрими зими
ні на мить не занудьгуєм ми!**
Організація ігрової та дослідницької
діяльності дітей

СВІТ ГРИ

- 7 Ганна МУЗИКА,
Руслана ОСТРАНЬ
**Снігові забави
влаштуємо на славу!**
Ігри зі снігом
для дітей дошкільних груп

ОБРАЗОТВОРЧІСТЬ

- 10 Людмила ЧУЙКІНА
↓ **Краса зимової природи
в дитячому малюнку**
Опанування технік зображення дерев
у старшій групі

РАННІЙ ВІК

- 14 Людмила ЗЕЛЕНСЬКА
Сніжинчині сюрпризи
Цикл занять
для дітей раннього віку

ІНТЕГРОВАНА ОСВІТА

- 18 Ірина ТЕРЕЩЕНКО
**У морозяний деньок
ми вивчаємо сніжок**
Тематична прогулянка для дітей середньої групи

МАТЕМАТИКА

- 21 Аліна ТРАЧУК, Тетяна БАГНАТОВА
**На галявині зимовій —
радість різнокольорова!**
Інтегроване заняття для дітей старшої групи

ІНТЕГРОВАНА ОСВІТА

- 24 Наталія АРХІПОВА
↓ **Старанно наші діти працювали,
Сніговичкові речі повертали**
Прогулянка-квест для дітей старшої групи

ПРИРОДА

- 28 Ольга ЧАЮН
↓ **Хоч і штучний сніжок,
мов живий колобок!**
Заняття з пошуково-дослідницької діяльності
для дітей старшої групи

БІБЛІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

- 30 Тематичний показник публікацій
у журналі "Палітра педагога" — 2020

ІЗ ДАРАМИ ЩЕДРИМИ ЗИМИ НІ НА МИТЬ НЕ ЗАНУДЬГУЄМ МИ!

Організація ігрової та дослідницької діяльності дітей

Ганна БЕЛЕНЬКА, д-р пед. наук, професор,
завідувачка кафедри дошкільної освіти,
Педагогічний інститут
Київського університету імені Бориса Грінченка

Зима відкриває широкі можливості для цікавого дозвілля. А ще для пізнавальної діяльності малюків. Це різноманітні ігри й захопливі досліди, образотворчість і конструювання, спостереження і милування. Наша постійна авторка пропонує добірку таких видів діяльності. Вони неодмінно подарують вашим вихованцям чимало позитивних емоцій та допоможуть розширити й поглибити їхні знання про зимові явища.

СНІЖИНКИ-ГЕОМЕТРИНКИ

Сніг наповнює простір світлом, а душу радістю. І хоча перший сніг іще несміливий, укриває землю тоненьким шаром і ліпити з нього важко, він уже спонукає до веселих ігор та розваг і пізнання нового.

Візьміть із собою на майданчик аркуш чорного паперу чи картону і збільшувальне скло (лупу). Вийшовши на прогулянку, зупиніться на кілька хвилин. Запропонуйте малечі **упіймати сніжинки** на долоньку, рукавичку, рукав пухнастої шубки, синтетичної чи шкіряної куртки. Нехай перевірять, на якій поверхні сніжинка затримається довше, поміркують, чому це так. Попросіть їх розказати

про своїх гостей: які вони, скільки промінчиків мають, на що схожі? А потім пошукайте разом — що ж у всіх сніжинок спільного?

Виявляється, це їх шестигранна форма! Перевірте це за допомогою чорного аркуша і лупи. Покладіть папір на маленький столик чи лавочку — нехай на нього падають сніжинки. На чорному тлі їх добре видно. Дайте малюкам можливість по черзі роздивитися сніжинки і поділитися враженнями.

Насамкінець запропонуйте вихованцям **утворити “живу” сніжинку**, взявшись за руки і побудувавши шестикутник: шестеро дітей стають у коло і з'єднують прямі руки так, щоб утворився шестикутник. (Чудова нагода закріпити навички лічби та знання назв геометричних фігур!) До граней “живого” шестикутника можуть приєднуватись інші діти — і що більше учасників, то пухнастішою й гарнішою буде сніжинка.

СТРИБКИ, МЕТАННЯ, ВПРАВИ З БІГУ — ВСЕ ВДВІЧІ ЦІКАВІШЕ З СНІГОМ!

Що далі? Весела фізкультура! Запропонуйте дітям стати в шеренгу і за сигналом **стрибнути вперед**. Хто далі? На білій сніговій поверхні чітко видно, хто стрибає далеко, а кому ще треба тренуватися.

Наступна вправа — **ходьба слід у слід**. Сліди на снігу добре видно, але для дошкільнят це досить складна вправа, пов'язана з розвитком чуття рівноваги. Її легко перетворити на цікаву гру, як-от просування мисливців зимовим лісом, хода полярників крихкими схилами, космонавтів по поверхні

**Дослідження проводим наукове —
Вивчаємо сніжиночки казкові.**

(Надіслала **Наталія Шалда**, ЗДО № 1
“Дзвіночок”, м. Шостка, Сумська обл.)

незвіданої планети тощо. Якщо ж снігу випаде багато, вправа “Слід у слід” перетвориться на ходьбу з високим підніманням стегон, і це теж цікаво.

З’являється нагода повправлятися і в **метанні сніжок**. Для цього накресліть на снігу лінію, де будуть стояти діти, і поставте на відстані 2-3 метрів кошик, у який вони мають влучити. Можна виліпити невеличкі фігури — кулі, конуси, стовпчики — і спробувати збити їх сніжками.

Вправу “Слід у слід” проведіть по периметру групової ділянки чи на доріжці, що веде до неї. Це дасть можливість зберегти неторканим сніг на самій ділянці — його можна використати для... малювання!

ПО СНІЖКУ ТУПЦЮВАННЯ — ГАРНИЙ МЕТОД МАЛЮВАННЯ

На білому снігу, що тонким шаром уклав ділянку дитячого садка, дуже зручно **малювати... ніжками**. Для цього кожен може обрати невелику діляночку поверхні й за допомогою стрибків та дрібних кроків “намалювати” що заманеться: сніжинку, сніговичка, ялинку, ялинкову прикрасу (кулю) чи щось інше.

Вихователька може показати приклад, потім розпитати дітей про те, що вони хочуть намалювати, і зрештою влаштувати зимовий художній конкурс.

КРАСА ЗИМИ — ОКАЗІЯ ДЛЯ РОЗВИТКУ ФАНТАЗІЇ

А якщо снігу випало багато? Тоді маємо ще більше можливостей для цікавих спостережень, ігор і розваг! Та насамперед не забуваймо про **хвилинки милування природою**. Об’єктами для таких спостережень можуть стати ніжно-блакитне зимове небо, засніжені дерева, стовпи й лінії електромереж, білі шапки на будівлях, що перетворюють їх на чудернацькі замки чи будиночки хоббітів, тощо.

ЗІ СНІГУ ЛІПЛЯТЬ МАЛЮКИ ВСЕ ЩО ЗАВГОДНО ЗАЛЮБКИ

Дітям подобаються **маніпуляції зі снігом**. Вони можуть годинами ліпити сніговиків, різні фігури, снігові фортеці. Із задоволенням “друкують” на снігу. Для цієї діяльності запропонуйте своїм вихованцям спеціальні печатки різних розмірів і форм, за допомогою яких можна створити різноманітні візерунки для прикрашання доріжок та майданчика.

Існують три основні способи “обробки” снігу для ліплення: скочування в кулю (сніговик), вирізування з кучугури цеглинок (для будівництва фортець) та різьблення скульптур із цілісної кучугури. І якщо скочування в кулю — спосіб, відомий усім дітям, то із двома іншими їх треба ознайомити.

Для цього вам знадобиться обладнання: лопата — велика дерев’яна для виховательки і маленькі

пластмасові чи металеві для дітей, санчата для перевезення снігу і пластикова пляшка з кольоровою водою та невеличкими отворами у кришці.

Вирізування цеглинок із утрамбованого снігу — непросте справа. Її доцільно доручити старшим дітям. Вихователька великою дерев’яною лопатою має вирізати невеличкі цеглинки з кучугури злежаного снігу і запропонувати дітям перевезти їх на санчатах до місця будівництва. З таких цеглинок можна побудувати фортецю, будинок, колодязь, огорожу. Споруди з цеглинок можуть стати окрасою групового майданчика і зразком для наслідування. Зимової днини така діяльність не лише цікава, а й корисна. У процесі будівництва розвиваються м’язи, координація рухів, а також увага, спостережливість, комунікативні навички, вміння працювати спільно. Водночас діти пізнають властивості снігу (сухий, м’який, кришиться, ліпиться тощо).

Щоб **створити скульптуру з кучугури снігу**, треба спочатку намітити її контур, а потім обережно відсікти зайве. Для цього впродовж кількох днів, прибираючи сніг з ігрового майданчика, складайте його в одному місці. Що більшою буде кучугура, то краще. Коли вона досягне необхідного розміру, починайте творити. За допомогою струменя пофарбованої води з пляшки із отворами в кришечці намітьте контур майбутньої скульптури. Не робіть її складною. Намалюйте контур зайчика, котика, слоненяти чи ведмедика. Покажіть дітям, як за допомогою маленьких лопаток відсікти від окресленого контуру все зайве. Працюйте разом: ви відсікатимете зайвий сніг із верхньої частини скульптури, а діти з нижньої. Створення скульптур зі снігу має ту перевагу, що навіть коли діти щось зроблять невдало, ви завжди зможете виправити це за допомогою того ж таки снігу. Створену спільно з дітьми скульптуру потім можна розфарбувати і прикрасити.

Дітям молодшої та середньої груп запропонуйте більш прості варіанти. Використовуючи відро і миску, зіліпіть кілька великих грибів: відро використайте, щоб зробити ніжку гриба, а миску — як форму для шапочки. “Посадіть” їх під деревом і запропонуйте дітям за зразком зробити навколо великих грибів багато маленьких грибочків за допомогою іграшкових відерць та мисочок. Так на вашому майданчику з’явиться ціла сімейка грибів чи “грибний дитсадок”. Якщо ви ще й розфарбуєте скульптури, майданчик набуде надзвичайно гарного вигляду.

ЗАВЖДИ БАЖАНІ Й НОВІ БАТАЛІЇ СНІГОВІ

Важко уявити собі прогулянку снігового зимового дня без гри у сніжки. Це дуже весела забава,

**Сніголіпи ми завзяті —
Онде сніжок як багато!**

(Надіслала Наталія Архіпова, ЗДО № 1
"Дзвіночок", м. Шостка, Сумська обл.)

але вона має бути й безпечною. Тож перед початком обов'язково повторіть із дітьми правила гри.

Розподіліть дітей на дві команди і дайте їм можливість підготуватися до баталії: спорудити зі снігових цеглинок стіну-загорожу, зіпнути сніговика-охоронця, підготувати якнайбільше сніжок і скласти їх біля стіни.

За сигналом бій розпочинається! Перемагає та команда, яка першою перекине всі свої сніжки на бік супротивника. Можна додатково встановити мішені для збивання на ділянці кожної з команд, передбачити призи для переможців або влаштувати примирення сторін шляхом обміну символами команд.

СЮРПРИЗИ КРИГИ: НАУКА І ПОТІХА

Не менш цікавими й пізнавальними для дітей є **ігри-дослідження з льодом**. Перетворення води на лід — захопливе і загадкове явище. Щоб зробити дослід більш емоційно насиченим і яскравим, підфарбуйте воду — і крижинки будуть кольоровими. У пластмасову миску або іншу пласку посудину налейте кольорової води і занурте в неї кілька ниточок завдовжки 20–30 см, рівномірно розташовавши їх по всій площині так, щоб 1/3 нитки була у воді, а 2/3 назовні. Після заморожування води лід слід розбити на дрібні крижинки. Утворені крижинки частково затримуються на ниточках. Ними можна прикрасити ялинку або кущ на ділянці.

Крижинками, які не мають ниточки, оздобте клумби, рабатки, доріжки. Нехай серед зими ваше подвір'я прикрасять барвисті квіти та дерева. З кольорових крижинок можна викласти фігурки тварин, людей, будівель, літери, цифри та візерунки.

Діти із задоволенням заморожують воду. Використайте їхню природну допитливість, щоб

поекспериментувати, додаючи у воду, крім барвників, інші речовини: сіль, цукор, дрібне листя чи пелюстки квітів. Визначте, чи впливає це на процес заморожування. Експериментуйте з посудинами різної глибини та форми.

Паралельно **проводьте спостереження** за тим, як замерзають калюжі, ставки, річка. Зверніть увагу дітей на те, що перша крига утворюється на краях водойми і поступово просувається до центру. Вона вкриває всю поверхню водойми тонкою плівкою. Поступово крижаний покрив стає все товстішим і міцнішим. Пересвідчитись у цьому можна, заморожуючи воду в звичайних пасочках. Дівчаткам цікаво буде **заморозити в блюдцях засушені пелюстки квітів, листя, кольорові намистинки чи ягідки**. Розморозивши їх так, щоб можна було виняти з посудини, дитина може використати їх для ігор у "доньки-матері". Замороженими пелюстками та ягодами можна прикрасити будівлі, снігові споруди або "торт" на іграшковому обіді тощо.

Старші дошкільники можуть використати крижинки для **гри типу "гольф"**. Для цього на рівному майданчику, вкритому снігом, зробить невеличке заглиблення, куди діти вкидатимуть крижинки. Розміри крижинок і лунок та відстань між ними вибирайте, виходячи з можливостей малят, їх зросту, розвиненості окоміру, координації рухів. Закидати крижинку можна хокейною клюшкою, широкою паличкою або й просто ногою. Влашуйте змагання між двома учасниками, пограйте разом з дітьми.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Перетворення води на кригу, снігу та криги на воду — цікаві процеси, які можна досліджувати як у груповій кімнаті, так і на подвір'ї. Основні завдання експериментально-дослідницької діяльності дітей у природі визначаємо відповідно до сфер розвитку особистості.

Соціальна сфера: ознайомлення з правилами гармонійного співіснування з навколишнім світом; формування та розвиток відносин із оточенням на засадах дружньої взаємодії, співпраці та пошуку порозуміння; розвиток уважності та поміркованості у взаємодії зі світом природи.

Когнітивна сфера: пробудження в дітей емоційного відгуку на різноманітні явища й об'єкти природи; розвиток мислення, умінь встановлювати зв'язки і залежності між об'єктами природи, їхніми властивостями та здійснюваним на них впливом; розвиток психомоторних умінь, насамперед точності дій; формування активної пізнавальної позиції щодо світу природи.

Комунікативна сфера: розвиток мовлення, уміння чітко формулювати думки та виражати почуття, ставити запитання і давати відповіді, висувати гіпотези і припущення, пояснювати логіку власних дій і отримані результати, уважно вислухувати інших та міркувати над їхніми словами, порівнювати.

Фізична сфера: зміцнення здоров'я дитини за рахунок розширення її контактів зі світом природи, набуття рухового досвіду, розвиток дрібної моторики.

Основні завдання дорослих: забезпечити дітей матеріалами для експериментування і знайти доступну їхньому віку інформацію, яка могла б здивувати їх, бо саме здивування веде до зацікавленості, концентрує увагу на об'єкті дослідження, спрямовує пізнавальні дії.

Сніг холодить чи гріє?

Матеріал: дві невеликі металеві чи пластмасові банки з кришками, наповнені водою однакової температури.

Хід досліду

Наберіть води у дві банки. Поставте банку з водою на відкритому місці, другу сховайте в кучугуру снігу. Запропонуйте дітям поміркувати: чи однаково швидко замерзне вода в обох банках? Вислухайте їхні припущення. Через годину порівняйте зміни, що відбулися з водою. Дайте малечі можливість самостійно пояснити результати досліду.

Крижані візерунки

Помилувавшись морозяними візерунками на склі, запропонуйте дітям з'ясувати, як вони утворюються, провівши нескладний дослід.

Матеріал: охолоджена суміш у банці (морозиво, заморожені овочі або фрукти тощо), ніж, металева пластина.

Хід досліду

Разом із дітьми розгляньте бляшанку. Зверніть їхню увагу на те, що стінки її сухі й мають кімнатну температуру. Покладіть до неї охолоджену суміш і ретельно протріть її стінки. Через деякий час на зовнішньому боці банки з'явиться іній.

Запитання для дітей

- Що це таке?

- Звідки взявся іній?
- Що станеться з ним, коли суміш нагріється?

Збереження тепла

Матеріал: дві однакові пляшки з гарячою водою (+60°C), вата, папір, ганчірки, шматки хутра, годинник.

Перед дослідом проведіть із дітьми бесіду.

Запитання для бесіди

- Чому влітку і взимку люди одягаються по-різному?
- Як люди зігріваються?
- Що можна зробити, аби вода в пляшці не охолоджувалась?
- Хутро нагріває пляшку чи тільки допомагає їй не охолоджуватись?
- Що ще допомагає зберігати тепло?
- Як можна зберегти тепло свого тіла під час прогулянки? А тепло в оселі?

Хід досліду

Доручіть комусь із дітей загорнути пляшку в один із запропонованих матеріалів. Зафіксуйте час за годинником. Займіться іншими справами. Через 5–10 хв визначте на дотик температуру пляшки, що не була закутана. Порівняйте її із закутаною. Повторіть дослід, але загорніть пляшку в інший матеріал. Зафіксуйте час за годинником. Через 5–10 хв порівняйте температуру двох пляшок. Зробіть висновки. Разом поміркуйте, як можна в побуті використати знання, здобуті під час досліду.

Збереження холоду

Матеріал: подрібнений лід, хутро, вата, ганчірки.

Хід досліду

Запропонуйте дітям поміркувати, як можна вберегти лід від танення. Згадайте, яким чином ви зберігали тепло (попередній дослід). Чи можна в такий самий спосіб зберегти холод? Перевірте припущення, провівши дослід, аналогічний попередньому. Підведіть вихованців до висновку: "шуба" запобігає швидкому таненню льоду, оскільки не пропускає до нього тепле повітря з кімнати.

Зима відкриває надзвичайно широкі можливості для організації веселого дозвілля, творчості та дослідницької діяльності малечі, до того ж дарує неабияке задоволення всім учасникам освітнього процесу. І здатність використовувати ці можливості повною мірою — перевага творчих педагогів і велика удача для їхніх вихованців. ●